

MIDTRE
GAULDAL

KOMMUNE

Presentasjon for kommunestyret
av handlingsprogram 2024 med
økonomiplan 2024-2027

02.11.2023

Disposisjon

- Overblikk
- Mer krevende tider – hvorfor?
- Statsbudsjettet 2024
- Kommunedirektørens forslag til handlingsprogram/økonomiplan 2024-2027
- Videre framdrift og politisk behandling

Budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027

1. Kommunens rammebetingelser er slik at vi må ta grep i økonomien. Dette spesielt på grunn av økt gjeld og høy rente.
2. Utgiftene er betydelig større enn inntektene. Derfor må budsjettet for 2024-2027 bli stramt.
3. Rammene foreslås redusert med 18 mill. kr over fire år. Tjenestene må tilpasses pengesekken, dvs vi må omstille gjennom effektivisering, justering av tjenestekvalitet og tilpassing av organisasjon/bemanning.
4. Vi vil måtte ta tøffe grep innenfor alle tjenesteområder; utrede både mulige og "umulige" tiltak og konsekvenser før beslutning tas. Våre medarbeidere kan ikke «springe» fortere nå, så løsningene er strengere prioriteringer av oppgaver og endringer i kvaliteten vi tilbyr og struktur.
5. Når vi endrer, må vi ha kontroll på virkningen for medarbeidere og brukere, og resultatet må være at vi fortsatt skal kunne gi tjenester som er i henhold til lovkravene.
6. I 2024-2027 vil vi trolig ikke klare å innfri handlingsreglene for drift, gjeld og fond, men de skal være styrende for vår langsiktige budsjettering. Vi legger opp til en økonomiplan der vi i løpet av fire år tilpasser tjenestenivået til de økonomiske rammene, og i 2027 leverer et lite overskudd.
7. Over tid – og helst så fort som mulig - bør økonomien være i samsvar med handlingsreglene. Overskudd og avsetning til fond er vår buffer mot framtidige utfordringer.
8. Fortsatt holde stø kurs på satsingsområdene tidlig innsats, attraktivitet og positiv samfunnsbygging. Mål: helsefremming, oppnå mer næringsaktivitet og økt innbyggertall.

Tøffere prioriteringer blir nødvendig, men budsjettet legger opp til at vi skal balansere to hensyn

Satse på positiv samfunnsutvikling, attraktivitet, "tidlig innsats"

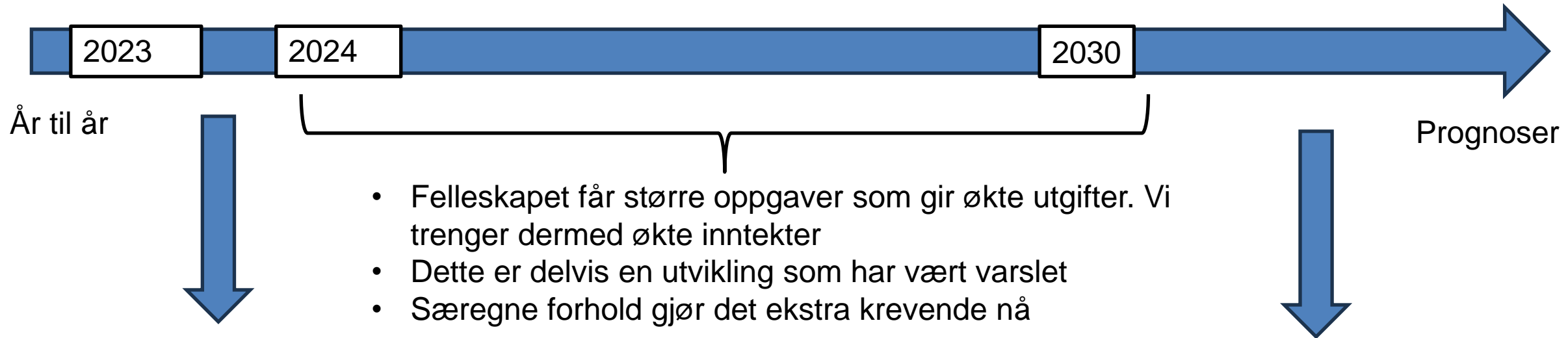
Justering av tjenestekvalitet og -nivå etter pengesekken

Bilde fra it's learning

Vi går inn i et mer krevende farvann å navigere i

MIDTRE
GAUDAL
KOMMUNE

Utfordringsdokument 2024-2027

- Flere eldre gir økte helse- og omsorgsbehov
- Trangere økonomi krever tøffere prioriteringer
- Flere utenfor samfunns- og arbeidsliv
- Klima-, natur- og miljøutfordringene tiltar
- Digitalisering i ulik fart og med ulik kraft
- Større risiko for uønskede hendelser
- Demokratiet utfordres fra flere hold
- Vedvarende mangel på personell og kompetanse

Utfordringsdokument 2024-2027

https://pub.framsikt.net/2024/midtre-gauldal/bm-2024-utfordringsdokument_2024-2027#/

Sentrale kapitler

Innledning	→
Styringsdokumenter	→
Hovedutfordringer i økonomiplanperioden	→
Befolkningsutvikling	→
Budsjettutkast	→
Vedlegg	→

Framgangsmåten (noe forenklet)

Gjeldende økonomiplan er utgangspunktet

+ Oppdaterte rammebetingelser

+ Varig virkning av årets budsjettendringer

+ Forventet lønns og prisvekst

= **Konsekvensjustert budsjett**

+ Nye behov

= **Utfordringsbildet**

- Innsparingstiltak/inntektsøkninger

= **Budsjettforslaget**

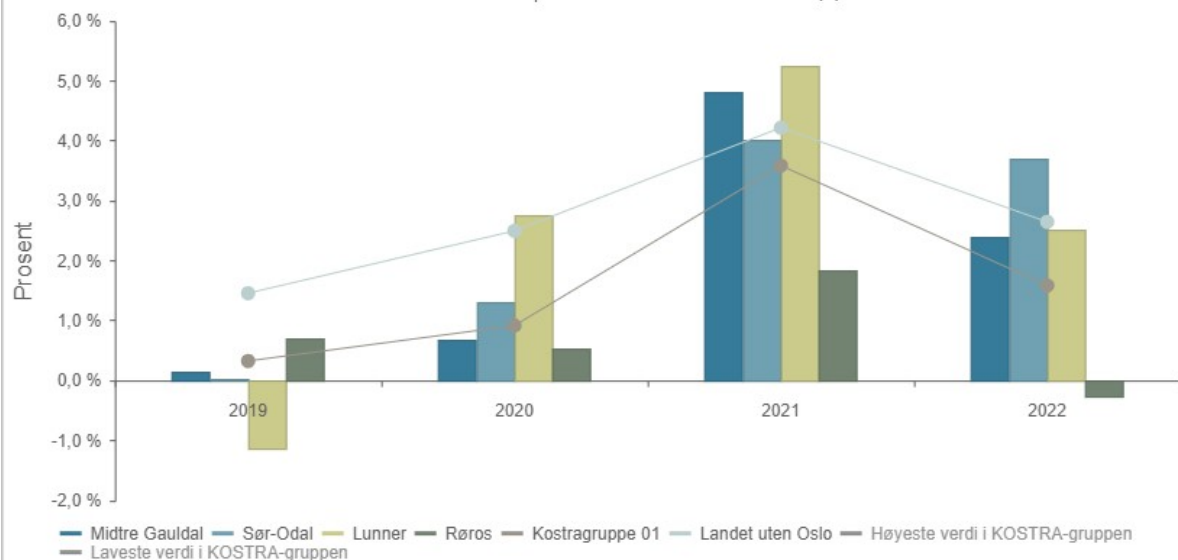

Økonomisk utvikling og status for Midtre Gauldal

- Utviklet og tilpasset tjenestene etter pengesekken
- I stor grad innfridd politisk satte handlingsregler siste tre år
- Vedtatt stram drift har bidratt til et økonomisk handlingsrom gjennom fond, men en stor del av avsetningene skyldes merinntekter
 - ✓ Skatteinngangen har over flere år vært høyere enn budsjettert
 - ✓ Betydelig koronakompensasjon i 2021 og 2022
- Utgiftsveksten gir negativt driftsresultat i 2023

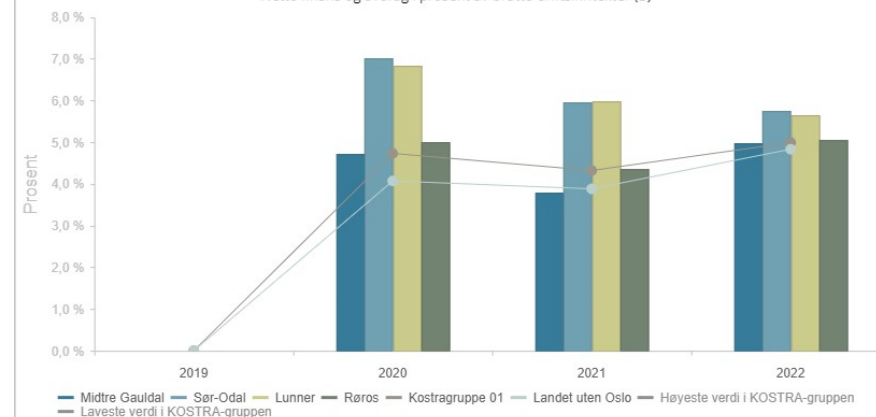

Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter(B)

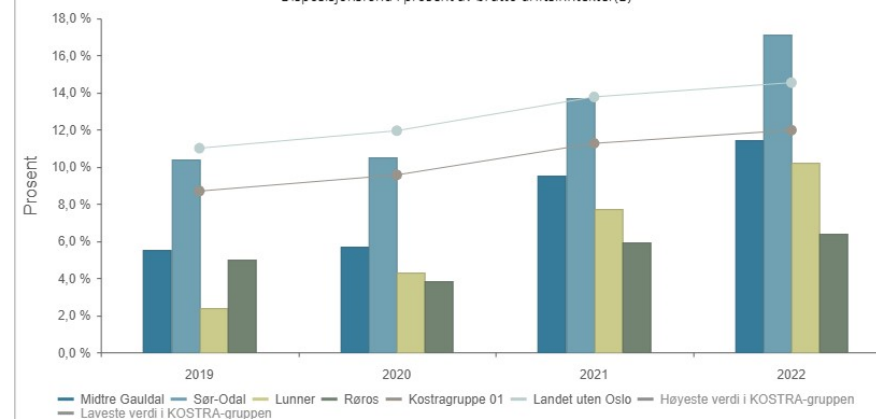
	2019	2020	2021	2022
Midtre Gauldal	0,2 %	0,7 %	4,8 %	2,4 %
Sør-Odal	0,0 %	1,3 %	4,0 %	3,7 %
Lunner	-1,1 %	2,7 %	5,3 %	2,5 %
Røros	0,7 %	0,5 %	1,8 %	-0,3 %
Kostragruppe 01	0,3 %	0,9 %	3,6 %	1,6 %
Landet uten Oslo	1,5 %	2,5 %	4,2 %	2,6 %

Netto finans og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter (B)

	2019	2020	2021	2022
Midtre Gauldal	4,7 %	3,8 %	5,0 %	
Sør-Odal	7,0 %	6,0 %	5,8 %	
Lunner	6,8 %	6,0 %	5,7 %	
Røros	5,0 %	4,4 %	5,1 %	
Kostragruppe 01	4,7 %	4,3 %	5,0 %	
Landet uten Oslo	4,1 %	3,9 %	4,8 %	

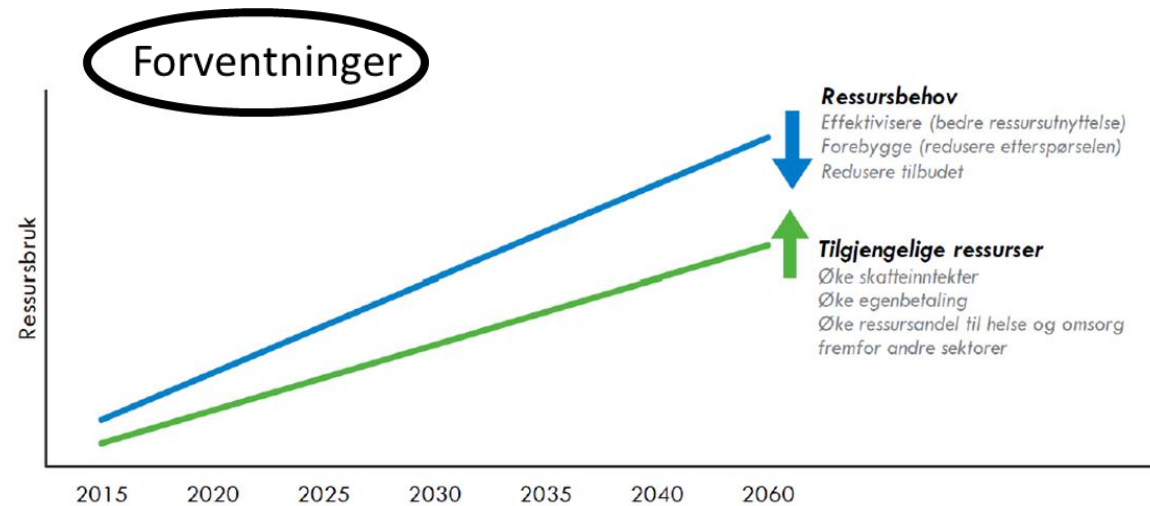
Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter(B)

	2019	2020	2021	2022
Midtre Gauldal	5,5 %	5,7 %	9,5 %	11,4 %
Sør-Odal	10,4 %	10,5 %	13,7 %	17,1 %
Lunner	2,4 %	4,3 %	7,7 %	10,2 %
Røros	5,0 %	3,8 %	5,9 %	6,4 %
Kostragruppe 01	8,7 %	9,6 %	11,3 %	12,0 %
Landet uten Oslo	11,0 %	11,9 %	13,8 %	14,5 %

Det økonomiske fremtidsbildet er utfordrende

- Noen sentrale poster:
 - Kommunens gjeld: 731 mill. kr. (2021) til 864 mill. kr. (2023)
 - Renten øker: Flytende rente på 1,84 % i 2022, 5,2 % i 2024
 - Utgjør omtrent 18 mill. kr.
 - Pensjonskostnadene øker med ca. 6 mill. kr. fra 2023 til 2024
 - Ny brannordning og økt eierandel gjør at tilskuddet til Gauldal brann og redning øker med ca. 3 Mill. kr. fra 2023 til 2024
- Negativt driftsresultat i år gjør utgangspunktet mer krevende for 2024
- Oppgaver, ansvar og utfordringer øker.
 - Enhetene har meldt inn behov for totalt 29 mill. kr. i rammeøkninger.
 - Vi foreslår å legge inn ca. 15 mill. kr. inkl. satsninger.

Befolkningsprognose

- Vekst på 10 i år, 28 i andre kvartal
- I dag er det 3,1 personer i aldersgruppen 20-66 år per pensjonist. Om bare 10 år er tallet redusert til 2,4.

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
0 - åringer	67	58	56	56	57	58	58	58	60	60	60
Barnehage (1-5 år)	341	316	320	315	304	293	292	296	299	300	304
Grunnskole (6-15 år)	732	713	691	684	696	690	671	659	655	646	630
Videregående (16-19 år)	241	249	263	262	263	269	278	279	281	274	274
Voksne (20-66 år)	3 581	3 542	3 509	3 499	3 460	3 438	3 430	3 423	3 409	3 404	3 384
Eldre (67-79 år)	806	819	818	810	818	842	850	856	863	874	903
Eldre (80-89 år)	285	298	312	341	361	378	394	407	417	427	429
Eldre (90 år og eldre)	80	80	82	70	75	71	73	76	78	85	95
Total	6 133	6 075	6 051	6 037	6 034	6 039	6 046	6 054	6 062	6 070	6 079

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
0 - åringer	100,0 %	86,6 %	83,6 %	83,6 %	85,1 %	86,6 %	86,6 %	86,6 %	89,6 %	89,6 %	89,6 %
Barnehage (1-5 år)	100,0 %	92,7 %	93,8 %	92,4 %	89,1 %	85,9 %	85,6 %	86,8 %	87,7 %	88,0 %	89,1 %
Grunnskole (6-15 år)	100,0 %	97,4 %	94,4 %	93,4 %	95,1 %	94,3 %	91,7 %	90,0 %	89,5 %	88,3 %	86,1 %
Videregående (16-19 år)	100,0 %	103,3 %	109,1 %	108,7 %	109,1 %	111,6 %	115,4 %	115,8 %	116,6 %	113,7 %	113,7 %
Voksne (20-66 år)	100,0 %	98,9 %	98,0 %	97,7 %	96,6 %	96,0 %	95,8 %	95,6 %	95,2 %	95,1 %	94,5 %
Eldre (67-79 år)	100,0 %	101,6 %	101,5 %	100,5 %	101,5 %	104,5 %	105,5 %	106,2 %	107,1 %	108,4 %	112,0 %
Eldre (80-89 år)	100,0 %	104,6 %	109,5 %	119,6 %	126,7 %	132,6 %	138,2 %	142,8 %	146,3 %	149,8 %	150,5 %
Eldre (90 år og eldre)	100,0 %	100,0 %	102,5 %	87,5 %	93,8 %	88,8 %	91,3 %	95,0 %	97,5 %	106,3 %	118,8 %
Total	100,0 %	99,1 %	98,7 %	98,4 %	98,4 %	98,5 %	98,6 %	98,7 %	98,8 %	99,0 %	99,1 %

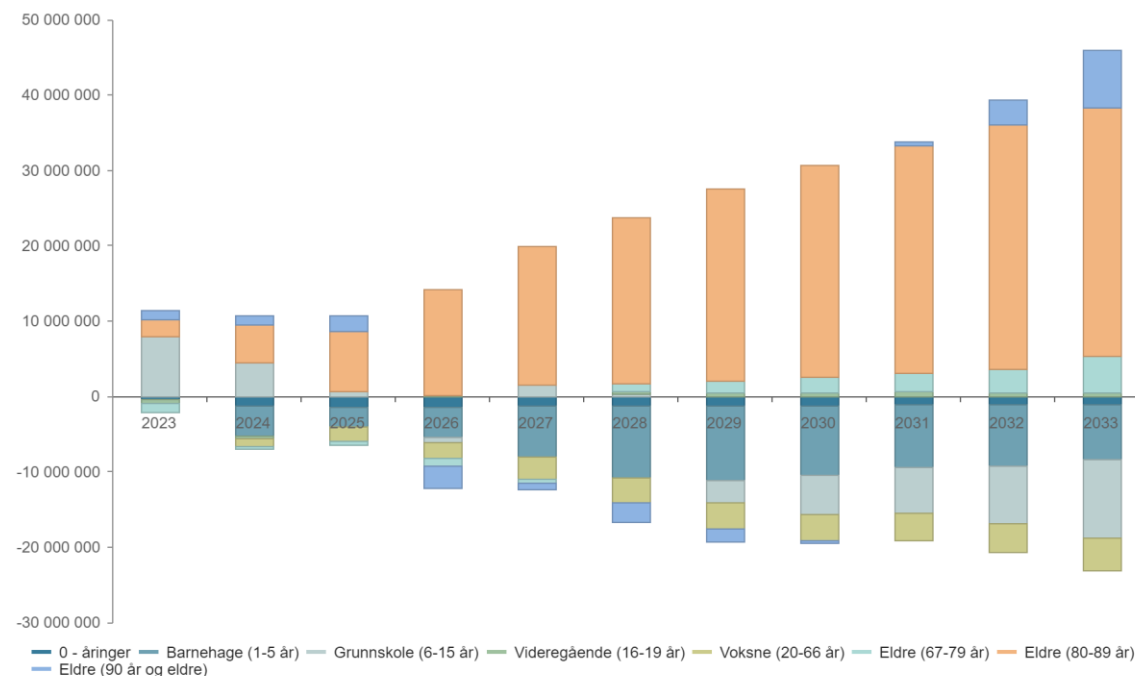
Demografiutgifter

Aldersgruppen 80-89 år

- 50,5 % vekst over 10 år
- Demografiutgifter på 32,8 mill. kr.

Totalt 22,8 mill. kr.

- Forutsetter at utgiftene reduseres med 18,9 mill. kr. for gruppene under 15 år.

Demografiutgifter

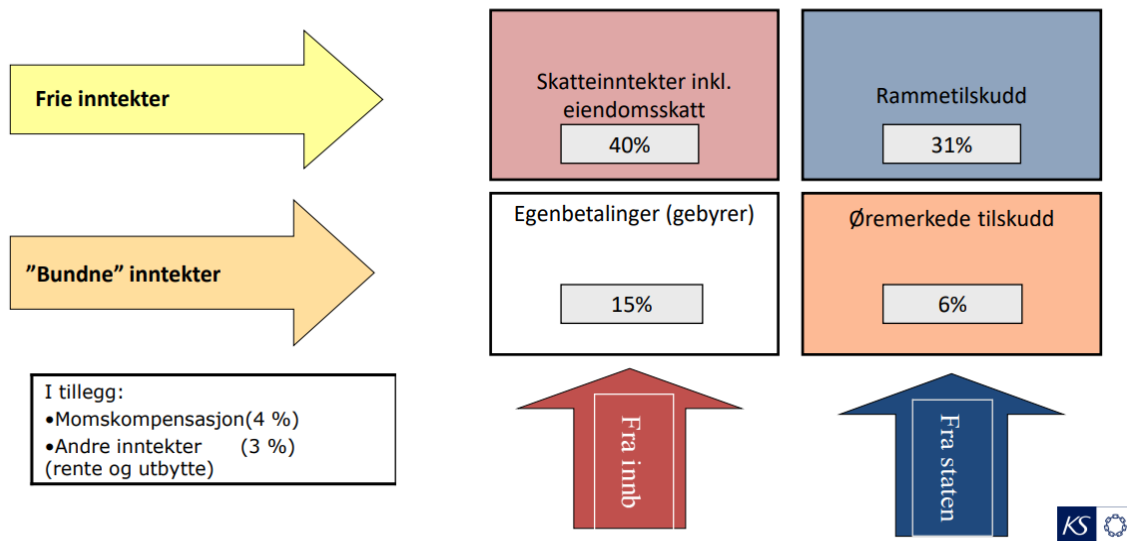
I tabellen under vises den økonomiske effekten av endring i befolkningsprognosen fra ett år til neste. I grafen oppe til høyre vises tallene fra tabellen akkumulert. I begge beregningene vil basisåret være året før første år i visningene. For eksempel vil 2019 være basisåret som det beregnes ut fra dersom 2020 er første år i tabellen og grafen. Beregning av økonomisk endring som følge av befolkningsutviklingen er basert på TBU sin beregningsmetode.

Eksporter

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Totalt
0 - åringar	-448 950	-808 110	-179 580	0	89 790	89 790	0	0	179 580	0	0	-1 077 480
Barnehage (1-5 år)	14 084	-4 065 206	1 352 136	-1 276 430	-2 808 146	-2 808 146	-255 286	690 152	765 858	255 286	855 648	-7 280 050
Grunnskole (6-15 år)	7 967 740	-3 440 615	-3 983 870	-1 267 595	2 173 020	-1 086 510	-3 440 615	-2 173 020	-724 340	-1 629 765	-2 897 360	-10 502 930
Videregående (16-19 år)	-439 348	199 556	373 652	-46 260	42 428	158 768	218 992	13 688	75 276	-176 288	-9 580	410 884
Voksne (20-66 år)	-115 978	-986 608	-791 364	-228 092	-814 224	-376 970	-91 004	-47 394	-342 424	-76 392	-400 954	-4 271 404
Eldre (67-79 år)	-1 210 642	828 334	-63 718	-509 744	509 744	1 529 232	509 744	382 308	446 026	700 898	1 847 822	4 970 004
Eldre (80-89 år)	2 132 490	2 772 237	2 985 486	6 184 221	4 264 980	3 625 233	3 411 984	2 772 237	2 132 490	2 132 490	426 498	32 840 346
Eldre (90 år og eldre)	1 276 836	0	851 224	-5 107 344	2 128 060	-1 702 448	851 224	1 276 836	851 224	2 979 284	4 256 120	7 661 016
Total	9 176 232	-5 500 412	543 966	-2 251 244	5 585 652	-571 051	1 205 039	2 914 807	3 383 690	4 185 513	4 078 194	22 750 386

Statsbudsjettet legger rammer for oss

Finansiering av kommunesektoren

<https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/kommunedata/frie-inntekter/frie-inntekter-2024/id2996293/#/trondelag/midtre-gauldal>

- Anslag frie inntekter 477,6 mill. kr.
 - Rammetilskudd 247,5 mill. kr.
 - Skatteinntekter inkl. inntektsutjevning 230,1 mill. kr.
- Anslag inntektsvekst 2023-2024 6,4 %
Snitt Trøndelag 4,8 %
- Anslag deflator 4,3 % (lønns- og prisvekst)
- «Realvekst» på 2,1 %

Utgiftsutjevningen

	HELE LANDET		MIDTRE GAULDAL			Bruk av folketall 1.7.2023		Tillegg/ fradrag i utgiftsutj
	Vekt	Antall	Antall	Utgifts-behovs-indeks	Pst. utslag	kr per innb	1000 kr	
0-1 år	0,0058	107 155	122	1,0220	0,01 %	8	51	
2-5 år	0,1348	227 495	272	1,0732	0,99 %	640	3 934	
6-15 år	0,2527	644 583	749	1,0430	1,09 %	705	4 334	
16-22 år	0,0241	456 837	449	0,8822	-0,28 %	-184	-1 132	
23-66 år	0,1081	3 173 134	3 376	0,9550	-0,49 %	-316	-1 939	
67-79 år	0,0605	653 532	813	1,1166	0,71 %	458	2 813	
80-89 år	0,0806	205 264	289	1,2638	2,13 %	1 380	8 476	
over 90 år	0,0403	46 056	73	1,4227	1,70 %	1 106	6 791	
Basistillegg	0,0163	275	0,7899	2,5786	2,57 %	1 670	10 258	
Sone	0,0103	21 599 834	102 526	4,2606	3,36 %	2 179	13 388	
Nabo	0,0103	9 877 360	19 717	1,7918	0,82 %	529	3 251	
Landbrukskriterium	0,0019	1	0,0062	5,5709	0,87 %	564	3 462	
Innvandrere 6-15 år ekskl Skandi	0,0067	54 481	69	1,1368	0,09 %	59	365	
Flyktninger uten integreringstilsku	0,0078	183 480	75	0,3669	-0,49 %	-320	-1 968	
Dødlighet	0,0474	41 670	48	1,0340	0,16 %	104	642	
Barn 0-15 med enslige forsørgere	0,0168	149 356	158	0,9496	-0,08 %	-55	-338	
Lavinntekt	0,0105	257 338	190	0,6627	-0,35 %	-230	-1 412	
Uføre 18-49 år	0,0060	124 228	143	1,0333	0,02 %	13	80	
Opphøringsindeks	0,0088	118	0,0616	0,4701	-0,47 %	-303	-1 859	
Aleneboende 30 - 66 år	0,0180	515 435	449	0,7819	-0,39 %	-255	-1 565	
PU over 16 år	0,0507	20 482	31	1,3586	1,82 %	1 180	7 247	
Ikke-gifte 67 år og over	0,0474	398 431	513	1,1557	0,74 %	479	2 942	
Barn 1 år uten kontantstøtte	0,0163	43 634	46	0,9360	-0,10 %	-68	-416	
Innbyggere med høyere utdanning	0,0179	1 567 840	945	0,5410	-0,82 %	-533	-3 275	
1 Kostnadsindeks	1,0000		1,13579	13,58 %		8 812	54 131	

	01.07.2022	01.07.2023	Endring	Endring %
Innbyggere 0-1 år	139	122	- 17	-12 %
Innbyggere 2-5 år	263	272	9	3 %
Innbyggere 6-15 år	700	749	49	7 %
Innbyggere 16-22 år	461	449	- 12	-3 %
Innbyggere 23-66 år	3 348	3 376	28	1 %
Innbyggere 67-79 år	810	813	3	0 %
Innbyggere 80-89 år	278	289	11	4 %
Innbyggere 90 år og over	75	73	- 2	-3 %
Innbyggere i alt	6 074	6 143	69	1 %

Endring fra foregående år

1000 kr

-248,9
2 177,7
6 595,0
-352,0
-264,5
-179,3
634,7
176,8
650,2
664,4
204,6
-203,1
720,9
100,7
0,1
528,0
-139,8
71,7
699,5
38,3
1 810,4
-147,9
-3 010,6
-72,7
10 454

Handlingsprogram med økonomiplan 2024-2027

Kommunedirektørens forslag

Grafikk og nøkkeltall

Driftsramme for 2024	→	Investeringer i 2024	→
Endring driftsbudsjett	→	Utvalgte nøkkeltall	→
Kart investeringer	→		

Kommunens tjenesteområder

Folkevalgte og stab	→
Oppvekst	→
Pleie og omsorg	→
NAV, Helse og familie	→
Samfunnsutvikling og kultur	→
Eiendom og kommunalteknikk	→
Spesielle tiltak og tjenester	→
Finansielle transaksjoner	→

Sentrale poster

- Utvikling fra revidert budsjett 2023 til kommunedirektørens forslag for 2024:
 - Skatt og rammetilskudd øker med 32,2 mill. kr. (7,2 %)
 - Ca. 10 mill. kr. gjennom utgiftsutjevningen.
 - Eiendomsskatten øker med 2,3 mill. kr. (19,2 %)
 - Fra 3 til 4 promille eiendomsskatt på boliger og fritidseiendommer.
 - Tjenesteområdene øker med 18,4 mill. kr. (4,2 %)
 - Kommunal deflator (lønns og prisvekst) er anslått til 4,3 %
 - Netto finansutgifter øker med 23,1 mill. kr. (68,6 %)
 - Renter og avdrag øker med 27,3 mill. kr.
 - I 2023 er det budsjettetert med tilskudd på 9 mill. kr. til MGU KF for å dekke renter på lån.
 - Netto bruk av disposisjonsfond øker fra 7 mill. kr. til 14,5 mill. kr.
 - Totalt 23,3 mill. kr. over 4 år.

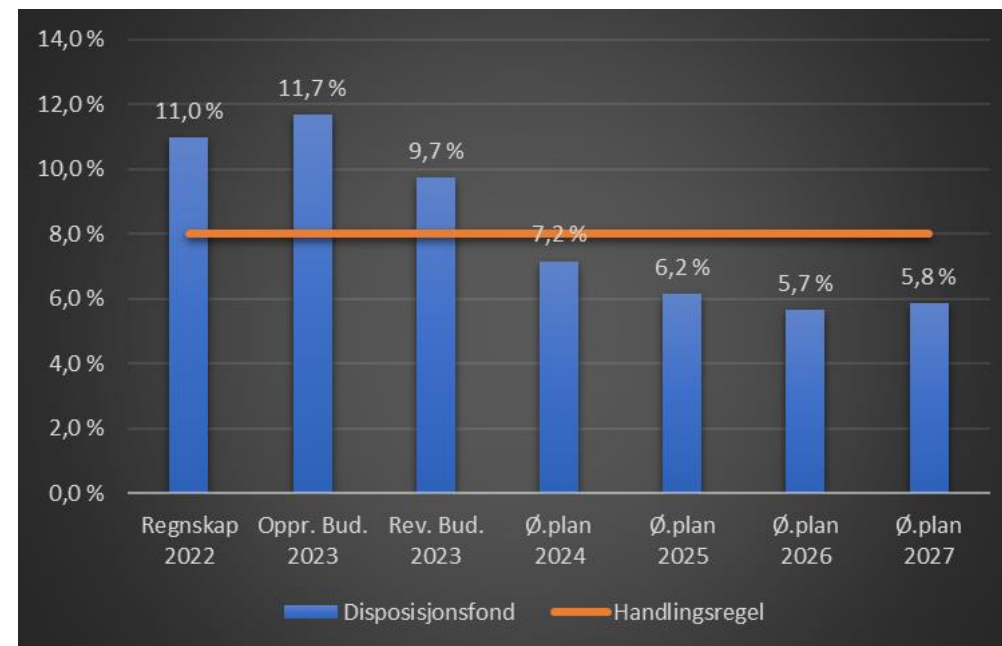
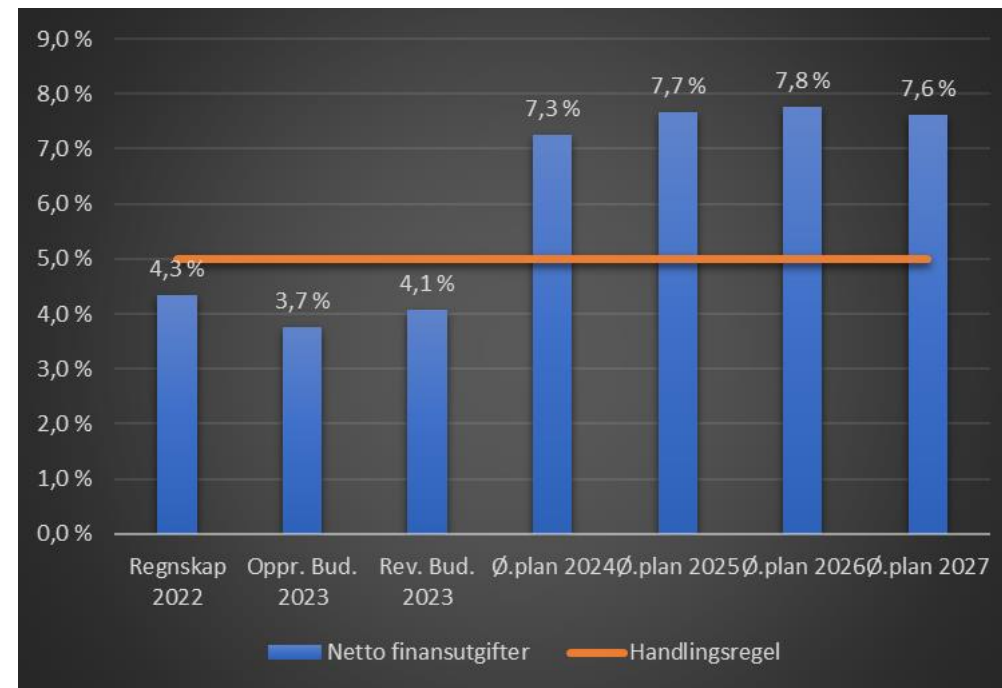
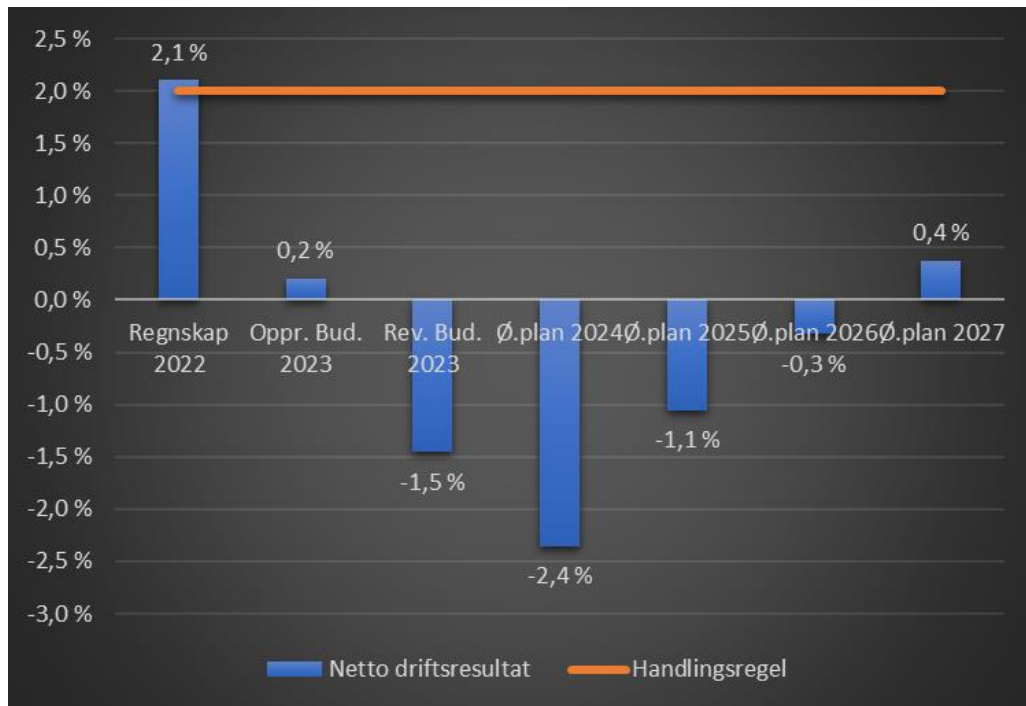
Oversiktsbilde for budsjett/økonomiplan - I

- Uten tiltak: Negativt netto driftsresultat på ca. 22 mill. kr. i 2024, 15 mill. kr. i 2027. Da er:
 - Ikke alle registrerte tiltak/behov hensyntatt.
 - Noen investeringer er skjøvet på.
 - Eiendomsskatt på bolig og fritidseiendom økt til 4 promille.
- Vi må ta grep – noe annet er å grave hodet i sanden (utfordringene er større fram i tid) og ikke bærekraftig i kommunelovens forstand.
 - Uten tiltak så vil alle reserver være tømt i løpet av 3-4 år.
- Men, vi kan styre hvor kraftig grep vi tar – for å balansere virkningene på tjenestene, attraktivitet og organisasjonen

Oversiktsbilde for budsjett/økonomiplan - II

- Vi har gjort en samlet vurdering av
 - Hva vi må gjøre for å oppnå økonomisk bærekraft
 - Hva vi ser organisasjonen kan klare å oppnå
 - Hvilke virkemidler vi kan bruke – dvs ulike deler av verktøykassen
 - Hva som vil være virkninger for tjenestene, attraktivitet mv
 - At rammebetingelsene kan bedre seg
- Konklusjon
 - **Rammene foreslås redusert med ca. 18 mill. over 4 år.**
 - Da brukes ca. 31 mill. kr. av disposisjonsfondet i perioden 2023-2026 og driftsresultatet blir svakt positivt i 2027.
 - Forutsetter at vi klarer å holde rammene i perioden!
 - Fondet skal også være en buffer til framtidige utfordringer og bør ikke tømmes. Ca. 40 mill. vil fortsatt være igjen.
 - Vi kan på denne måten være i forkant av at vi får større utfordringer, samtidig som målet må være å komme på nivå med handlingsreglene

Handlingsregler

- Målet er å styre økonomisk stabilt i tråd med handlingsreglene
- Dvs kontinuitet i økonomisk styring, og ikke for mye opp/ned

Eiendomsskatt

Eiendomsskatt			Endring			Endring
	2022	2023	2022-2023	2019	-	2019-2023
Snitt eiendomsskatt	1 785	2 380	595	2 431	-	51
Median eiendomsskatt	1 532	2 043	511	2 091	-	48
Snitt 100 høyeste faktura	6 105	8 140	2 035	8 690	-	550
Snitt ti høyeste privatpersoner	8 500	11 333	2 833	11 345	-	12

Tabellen over er fra i fjor. Kommunedirektøren jobber med å oppdatere beregningene, men det er ingen grunn til å anta at det blir store endringer.

- Økning til 4 promille på boliger og fritidseiendommer. Uendret på næringseiendom.
- Obligatorisk reduksjonsfaktor på 30 % fra og med 2020.
 - På grunn av dette vil økningen fra 3 til 4 promille for de fleste bety eiendomsskatt omtrent på nivå med 2019.
- **Kommunedirektøren ønsker retaksering ved første mulighet for å få et oppdatert grunnlag. Dette kan evt. gi muligheter for å redusere satsene igjen.**

Rammereduksjoner

	2024	2 025	2026	2027
Folkevalgte og stab	650	1 300	1 625	1 950
Oppvekst	1 980	3 960	4 950	5 940
Pleie og omsorg	1 830	3 660	4 575	5 490
NAV, Helse og familie	930	1 860	2 325	2 790
Samfunnsutvikling og kultur	260	520	650	780
Eiendom og kommunalteknikk	340	680	850	1 020
	5 990	11 980	14 975	17 970

1. Kostnadsreduksjoner

2. Tjenestekvalitet og omfang
av tjenestetilbud

3. Struktur

4. Inntekter

- Krevende utfra situasjonen vi har nå med utgiftsnivå. Vi er har en "effektiv" drift
- Første to år blir de tøffeste
- Horisont på 4 år, men vi bør vurdere underveis om vi kan bruke "kortere" tid

Rammene for driften

	Oppr. bud.	Rev. bud.				
	2023	2023	2024	2025	2026	2027
Folkevalgte og stab	44 836	47 206	50 193	49 393	48 718	48 793
Oppvekst	139 952	143 752	152 483	152 293	151 303	150 313
Pleie og omsorg	130 772	132 602	135 396	133 766	132 851	131 936
NAV, Helse og familie	62 301	67 421	70 484	69 554	69 089	68 624
Samfunnsutvikling og kultur	18 738	18 898	18 925	17 745	17 615	17 485
Eiendom og kommunalteknikk	24 636	24 876	20 625	19 485	18 615	18 145
Spesielle tiltak og tjenester	24 962	35 262	21 175	19 425	19 425	18 425
Finansielle transaksjoner	-27 300	-30 100	-10 100	-10 100	-10 100	-10 100
Sum bevilgninger drift, netto	418 897	439 917	459 181	451 561	447 516	443 621

Særskilte satsninger i 2024

The logo for 'Spir' is displayed in a stylized, yellow-green font against a dark green background with a subtle grid pattern.

- 2,4 mill. kr. ekstra til vedlikehold av vei og bygg
 - I tillegg er midler avsatt til generell oppgradering av bygg og vei i investeringsbudsjettet
- 1,7 mill. kr. til utbygging bredbånd
- 2 mill. kr. til omstillingsprogrammet, Spir
- Videreføring av innsatsteam barn og unge
- 1,2 mill. til Helseplattformen (13,6 mill. investering i tillegg)
- Videreføring av aktivitetskoordinator
- Videreføring av tilskuddsordning for aktiviteter, møteplasser og inkludering av barn og unge
- 0,2 mill. kr. til nye klima- og miljøtiltak
- 0,1 mill. kr. til leie av Støren sportsklubbs flerbrukshall
- 1 mill. kr. til organisasjonsutvikling (mellomlederutvikling, utredninger for å se forbedringer)
- 0,5 mill. kr. til kompetanseutvikling.

Tidlig innsats overfor barn/unge, eldre og bygg

Styrke grunnlaget for en positiv samfunnsutvikling

Salg og utleie av eiendom/areal, eiendomsutvikling

En åpen og profesjonell kommuneorganisasjon

Innbyggerdialog

Investeringsplan - Langsiktig drift- og investeringsanalyse

- Versjon 2.0 legges fram i høst
- Store etterslep på investeringssiden
- Stort behov for vedlikehold på bygg, vei, og VA
- Økonomisk ramme 2024 gjør at vi må skyve litt på noen prosjekter, for å dempe finanskostnadene og dermed virkningen på drift.

Investeringsplanen

	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Investeringer i varige driftsmidler	28 047	83 780	67 840	87 440	22 940	20 300
Tilskudd til andres investeringer	750	880	0	15 000	1 200	1 600
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	1 280	1 360	1 520	1 520	1 520	1 520
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	30 077	86 020	69 360	103 960	25 660	23 420
Kompensasjon for merverdiavgift	-3 198	-12 456	-8 608	-14 368	-3 748	-3 220
Tilskudd fra andre	-407	-200	0	-13 000	0	-5 100
Salg av varige driftsmidler	-3 970	-1 000	0	-12 000	0	0
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-600	0	0	0	0	0
Bruk av lån	-6 444	-71 004	-59 232	-63 072	-20 392	-13 580
Sum investeringsinntekter	-14 619	-84 660	-67 840	-102 440	-24 140	-21 900

- Helseplattformen – 13,6 mill. kr.
- Oppgradering Singsås barnehage – 8,5 mill. kr.
- Omsorgsboliger BT1 – 40 mill. kr.
- Utbedring kommunale veier – 13 mill. kr.
- Utbedring kommunale bygg – 12 mill. kr.
- Underetasjen på sykehjemmet – 27 mill. kr.
- Høydebasseng og annen infrastruktur Støren sør – 37 mill. kr.

Oppsummert: forslaget til budsjett/økonomiplan forutsetter et bredt anlagt omstillingsarbeid

Hvorfor omstilling?

1. Handler ikke om å spare, men å tilpasse tjenestenivået og -kvalitet til de økonomiske rammer og handlingsregler vi faktisk har
2. Følge handlingsreglene i størst mulig grad fordi dette vil skape et handlingsrom for politikerne til å drive lokal samfunnsutvikling

Mål

- At vi løpende tilpasser våre tjenester og vår organisasjon slik at vi kan håndtere framtidens utfordringer, utfra økonomiske rammer og i samspill med innbyggere og næringsliv.
- At vi forvalter fellesskapets verdier på en effektiv, rettferdig og bærekraftig måte.
- At vi utvikler organisasjonen slik at vi blir en arbeidsplass med kultur for å jobbe med fornying og utvikling.
- Gjennom informasjon, medvirkning og faglig utvikling ønsker vi at omstilling skal bli konstruktiv og positiv for den enkelte arbeidstaker.

Omstillingsprosessen - foreløpig plan - I

- **2024.**
 - Så mye tiltak vi kan, bør ha virkning fra 1.1.2024
 - Tiltak utredes og planlegges med frist 1.3 og iverksetting fra 1.6. Dvs halvårsvirkning
- **2025**
 - Helårsvirkning.
 - Tiltak utredes og planlegges, legges inn i handlingsprogram 2025, vedtas i oktober 2024 og iverksettes fra 1.1.2025
- **Kjennetegn med prosessen**
 - Én felles prosess med klare spilleregler – vi må se helheten
 - Spillereglene i arbeidslivet skal følges. Medvirkning og medbestemmelse, både på kommunenivå og hos enhetene
 - Informasjon og forankring
 - Det som må behandles politisk, skal fram via saker.
 - Vi skal få klart fram konsekvenser av tiltakene både internt og for brukere
 - Prosessen styres fra kommundirektør, med oppdrag via kommunalsjefer til enhetene

Omstillingsprosessen - foreløpig plan - II

- Vi har omstilt i mange omganger. Nå foreslås å stramme inn 18 mill kr.
- Utfordringsbildet innenfor 10 år kan også bli krevende.
- Vi må legge til grunn:
 - Utgiftsreduksjoner uten å endre på tjenestetilbudet (kvalitet, struktur) vil ikke være realistisk framover.
 - Det er fornuftig å investere i tidlig innsats og forebygging (barn/ungdom, bygg, eldre), for å motvirke utenforskap og unngå "reparasjon"
 - Vi må øke vårt samarbeid og dialog med innbyggere, pårørende og frivillige
 - Vi må finne tiltak som gir nok effekt. Vi vet at det krever å lete på mulige og umulige plasser
- Det betyr slik kommunedirektøren ser det at vi må jobbe parallellt med:
 - Inntektssiden inkl. eierskap og plassering av kapital, retaksering av eiendomsskatt
 - Å få fram kunnskapsgrunnlag om endringer i tjenestenivå og struktur (inkl. helse og oppvekst).
 - Salg av eiendom/areal og tilpasning av priser for salg og utleie
 - Gjøre mer sammen med naboene - interkommunalt samarbeid
 - Tilpasning av bemanning til vedtatte budsjetter
 - Innføre ny teknologi og endre arbeidsprosesser/oppgavefordeling for å finne gevinster i tid og penger.

Dette er et forslag som skal behandles politisk

- Presentasjon for kommunestyret 2.11
- Politiske utvalg uke 45
- AMU og tillitsvalgte uke 46
- Formannskap 16.11, så 14 dagers ettersyn
- Rådene
- Sluttbehandling i kommunestyret 30.11
- Deretter: iverksetting
 - Oppdragsbrev fra kommunedirektør til kommunalsjefene
 - Virksomhetsplaner i enhetene
 - Prosess rundt effektiviseringstiltak i organisasjonen
 - Informasjon og medvirkning

Budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027

1. Kommunens rammebetingelser er slik at vi må ta grep i økonomien. Dette spesielt på grunn av økt gjeld og høy rente.
2. Utgiftene er betydelig større enn inntektene. Derfor må budsjettet for 2024-2027 bli stramt.
3. Rammene foreslås redusert med 18 mill. kr. over fire år. Tjenestene må tilpasses pengesekken, dvs vi må omstille gjennom effektivisering, justering av tjenestekvalitet og tilpassing av organisasjon/bemanning.
4. Vi vil måtte ta tøffe grep innenfor alle tjenesteområder; utrede både mulige og "umulige" tiltak og konsekvenser før beslutning tas. Våre medarbeidere kan ikke «springe» fortere nå, så løsningene er strengere prioriteringer av oppgaver og endringer i kvaliteten vi tilbyr og struktur.
5. Når vi endrer, må vi ha kontroll på virkningen for medarbeidere og brukere, og resultatet må være at vi fortsatt skal kunne gi tjenester som er i henhold til lovkravene.
6. I 2024-2027 vil vi trolig ikke klare å innfri handlingsreglene for drift, gjeld og fond, men de skal være styrende for vår langsiktige budsjettering. Vi legger opp til en økonomiplan der vi i løpet av fire år tilpasser tjenestenivået til de økonomiske rammene, og i 2027 leverer et lite overskudd.
7. Over tid – og helst så fort som mulig - bør økonomien være i samsvar med handlingsreglene. Overskudd og avsetning til fond er vår buffer mot framtidige utfordringer.
8. Fortsatt holde stø kurs på satsingsområdene tidlig innsats, attraktivitet og positiv samfunnsbygging. Mål: helsefremming, oppnå mer næringsaktivitet og økt innbyggertall.

Slutt

Vedlegg

Budsjett for rammeområdene

Folkevalgte og stab

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	44 836	44 836	44 836	44 836
Tekniske justeringer				
Lønns- og prisstigning	1 487	1 487	1 487	1 487
Sum Tekniske justeringer	1 487	1 487	1 487	1 487
Vedtatt forrige periode				
Helseplattformen	1 200	-200	-200	-200
Kapasitet IT-kontoret	-400	-400	-400	-400
Valggjennomføring	-400	-50	-400	-0
Sum Vedtak forrige periode	400	-650	-1 000	-600
Budsjettendring i år				
Ekstra kompensasjon lønnsvekst	270	270	270	270
Korrigerer jf. avvik i kvartalsrapport	2 100	2 100	2 100	2 100
Sum Budsjettendring i år	2 370	2 370	2 370	2 370
Konsekvensjustert budsjett	4 257	3 207	2 857	3 257
Konsekvensjustert ramme	49 093	48 043	47 693	48 093
Politisk vedtak				
Økte utgifter til folkevalgte	500	500	500	500
Sum Politisk vedtak	500	500	500	500
Innsparingstiltak				
Rammereduksjon	-650	-1 300	-1 625	-1 950
Sum Innsparingstiltak	-650	-1 300	-1 625	-1 950
Nye tiltak				
60 % stillingsressurs helsefaglig rådgiver	300	600	600	600
Juridisk rådgiver	600	1 200	1 200	1 200
Økte kostnader nye lisenser	350	350	350	350
Sum Nye tiltak	1 250	2 150	2 150	2 150
Nye tiltak og realendringer budsjett	1 100	1 350	1 025	700
Ramme 2024-2027	50 193	49 393	48 718	48 793

Oppvekst

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	139 952	139 952	139 952	139 952
Tekniske justeringer				
Lønns- og prisstigning	6 121	6 121	6 121	6 121
Sum Tekniske justeringer	6 121	6 121	6 121	6 121
Vedtatt forrige periode				
Miljøarbeider Støren ungdomsskole	-330	-330	-330	-330
Nødvendig helsehjelp/vernepleier ungdomstrinnet	-290	-700	-700	-700
Overgangsordning pensjonspåslag private barnehager	-350	-350	-350	-350
Utvidelse fra 37 til 39 klasser høsten 2022, behov for økte lærerressurser	700	0	0	0
Sum Vedtatt forrige periode	-270	-1 380	-1 380	-1 380
Budsjettendring i år				
Ekstra kompensasjon lønnsvekst	1 060	1 060	1 060	1 060
Tilskudd private barnehager	2 000	2 000	2 000	2 000
Sum Budsjettendring i år	3 060	3 060	3 060	3 060
Konsekvensjustert budsjett	8 911	7 801	7 801	7 801
Konsekvensjustert ramme	148 863	147 753	147 753	147 753
Politisk vedtak				
Bortfall av brukerbetaling i SFO	1 000	1 000	1 000	1 000
Reduserte inntekter barnehage - redusert makspris fra 01.08.2024	2 400	5 300	5 300	5 300
Økt bemanning i SFO som følge av gratis SFO for 1. og 2.trinn	2 200	2 200	2 200	2 200
Sum Politisk vedtak	5 600	8 500	8 500	8 500
Innsparingstiltak				
Rammereduksjon	-1 980	-3 960	-4 950	-5 940
Sum Innsparingstiltak	-1 980	-3 960	-4 950	-5 940
Nye tiltak				
Sum Nye tiltak	0	0	0	0
Nye tiltak og realendringer budsjett	3 620	4 540	3 550	2 560
Ramme 2024-2027	152 483	152 293	151 303	150 313

Pleie og omsorg

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	130 772	130 772	130 772	130 772
Tekniske justeringer				
Lønns- og prisstigning	4 464	4 464	4 464	4 464
Sum Tekniske justeringer	4 464	4 464	4 464	4 464
Budsjettendring i år				
Ekstra kompensasjon lønnsvekst	1 070	1 070	1 070	1 070
Sum Budsjettendring i år	1 070	1 070	1 070	1 070
Konsekvensjustert budsjett	5 534	5 534	5 534	5 534
Konsekvensjustert ramme	136 306	136 306	136 306	136 306
Innsparingstiltak				
Rammereduksjon	-1 830	-3 660	-4 575	-5 490
Sum Innsparingstiltak	-1 830	-3 660	-4 575	-5 490
Nye tiltak				
Ny bruker BPA	720	720	720	720
Velferdsteknologiansvarlig	200	400	400	400
Sum Nye tiltak	920	1 120	1 120	1 120
Nye tiltak og realendringer budsjett	-910	-2 540	-3 455	-4 370
Ramme 2024-2027	135 396	133 766	132 851	131 936

NAV, Helse og familie

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	62 301	62 301	62 301	62 301
Tekniske justeringer				
Lønns- og prisstigning	4 043	4 043	4 043	4 043
Sum Tekniske justeringer	4 043	4 043	4 043	4 043
Vedtak forrige periode				
Avsluttet leieavtale Lysgården	-500	-500	-500	-500
Økt basistilskudd leger	500	500	500	500
Sum Vedtak forrige periode	0	0	0	0
Budsjettendring i år				
Ekstra kompensasjon lønnsvekst	550	550	550	550
Ressurskrevende tjenester	3 600	3 600	3 600	3 600
Sum Budsjettendring i år	4 150	4 150	4 150	4 150
Konsekvensjustert budsjett	8 193	8 193	8 193	8 193
Konsekvensjustert ramme	70 494	70 494	70 494	70 494
Innsparingstiltak				
Rammereduksjon	-930	-1 860	-2 325	-2 790
Sum Innsparingstiltak	-930	-1 860	-2 325	-2 790
Nye tiltak				
Interkommunalt samarbeid - andel av fosterhjemsveileder	200	200	200	200
Økte rettleidende satser sosialhjelp	300	300	300	300
Økte utgifter til legevakt	420	420	420	420
Sum Nye tiltak	920	920	920	920
Nye tiltak og realendringer budsjett	-10	-940	-1 405	-1 870
Ramme 2024-2027	70 484	69 554	69 089	68 624

Samfunnsutvikling og kultur

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	18 738	18 738	18 738	18 738
Tekniske justeringer				
Lønns- og prisstigning	637	637	637	637
Sum Tekniske justeringer	637	637	637	637
Vedtak forrige periode				
0,5 årsverk juridisk rådgiver	0	-470	-470	-470
Eksterne konsulenter - Planarbeid	-800	-800	-800	-800
Forprosjekt avløpshåndtering	450	0	0	0
Sum Vedtak forrige periode	-350	-1 270	-1 270	-1 270
Budsjettendring i år				
Ekstra kompensasjon lønnsvekst	160	160	160	160
Sum Budsjettendring i år	160	160	160	160
Konsekvensjustert budsjett	447	-473	-473	-473
Konsekvensjustert ramme	19 185	18 265	18 265	18 265
Innsparingstiltak				
Rammereduksjon	-260	-520	-650	-780
Sum Innsparingstiltak	-260	-520	-650	-780
Nye tiltak og realendringer budsjett	-260	-520	-650	-780
Ramme 2024-2027	18 925	17 745	17 615	17 485

Eiendom og kommunalteknikk

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	24 636	24 636	24 636	24 636
Tekniske justeringer				
Lønns- og prisstigning	939	939	939	939
Sum Tekniske justeringer	939	939	939	939
Vedtatt forrige periode				
Anslag varig styrking EKT	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Drift av nye Lysgården	500	500	500	500
Korrigerings for kapitalkostnader selvfinansierende investeringer	-2 400	-3 200	-3 900	-4 200
Sum Vedtak forrige periode	-2 900	-3 700	-4 400	-4 700
Budsjettendring i år				
Ekstra kompensasjon lønnsvekst	240	240	240	240
Sum Budsjettendring i år	240	240	240	240
Konsekvensjustert budsjett	-1 721	-2 521	-3 221	-3 521
Konsekvensjustert ramme	22 915	22 115	21 415	21 115
Politisk vedtak				
Netto leieinntekter fra MGU KF	-1 950	-1 950	-1 950	-1 950
Sum Politisk vedtak	-1 950	-1 950	-1 950	-1 950
Innsparingstiltak				
Rammereduksjon	-340	-680	-850	-1 020
Sum Innsparingstiltak	-340	-680	-850	-1 020
Nye tiltak og realendringer budsjett	-2 290	-2 630	-2 800	-2 970
Ramme 2024-2027	20 625	19 485	18 615	18 145

Spesielle tiltak og tjenester

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	24 962	24 962	24 962	24 962
Tekniske justeringer				
Sum Tekniske justeringer	0	0	0	0
Vedtatt forrige periode				
Korrigerings av totalbehov i henhold til tabell under	-3 787	-5 537	-5 537	-6 537
Sum Vedtak forrige periode	-3 787	-5 537	-5 537	-6 537
Konsekvensjustert budsjett	-3 787	-5 537	-5 537	-6 537
Konsekvensjustert ramme	21 175	19 425	19 425	18 425
Ramme 2024-2027	21 175	19 425	19 425	18 425

Konto(I)	2023	2024	2025	2026	2027
Tilskudd kirke	6 620	7 015	7 015	7 015	7 015
Kommunerevisjonen	830	872	872	872	872
Sekretariat kontrollutvalget	294	309	309	309	309
Trondheimsregionen - avgifter	485	340	340	340	340
Regionråd Trøndelag Sør	185	193	193	193	193
Gauldal brann og redning (771065)	8 490	11 898	11 898	11 898	11 898
Gaula natursenter	500	-	-	-	-
Frivilligsentralen	467	487	487	487	487
Omstillingskommune	2 000	2 000	2 000	2 000	1 000
Midtre Gauldal Utvikling KF	9 000	-	-	-	-
No. Pensj.ska.erst. Reg.fond	180	211	211	211	211
Bruk av premiefond	- 1 989	- 8 100	- 8 100	- 8 100	- 8 100
Reserverte tilleggbevilgninger	5 810	5 950	4 200	4 200	4 200
Kompetanseutvikling		500	500	500	500
Organisasjonsutvikling		1 000	1 000	1 000	1 000
Egenandel bredbånd		1 750	-	-	-
Klima- og miljøtiltak		200	200	200	200
Leie av Støren flerbrukshall		100	100	100	100
Vedlikeholdsetterslep - Vei		1 700	1 700	1 700	1 700
Vedlikeholdsetterslep - Bygg		700	700	700	700
Spesielle tiltak og tjenester	32 872	21 175	19 425	19 425	18 425

